

Tokrat preberite:

Teden vseživljenjskega učenja	4
★ Praznujemo že sedmič	4
★ 6. andragoški kolokvij	5
★ Pomoč sponzorjev pri pripravi Tedna vseživljenjskega učenja 2002	7
★ Ob mednarodnem letu gora in varovanja naravnega okolja	9
Priznanja Andragoškega centra Slovenije	11
★ Dobitniki priznanj ACS 2002	11
Mednarodna prizadevanja	30
★ Festivali učenja po svetu	30
Organizacija dela za projekt Teden vseživljenjskega učenja 2002 na Andragoškem centru Slovenije	32
TVU – pomembni datumi	33

Teden vseživljenjskega učenja

★ Praznujemo že sedmič

Letošnji Teden vseživljenjskega učenja, ki ga bomo tokrat praznovali od 14. do 20. oktobra, festivalskih prireditev pa bo kar nekaj tudi pred in po tem uradnem terminu, nas bo povezoval in navdihoval že sedmič zapored. Kljub zapletom s financiranjem nacionalne koordinacije TVU in posledično manjši prisotnosti Andragoškega centra Slovenije pri animiranju, obveščanju in promoviranju Tedna v pripravljalnem obdobju upamo, da se bo zavidljivi trend naraščanja vseh kazalcev uspešnosti TVU nadaljeval. Ob tem se zahvaljujemo vsem prijateljem TVU, ki s svojo vztrajnostjo in zavzetostjo gibanje nadaljujete in ga širite, pa tudi vsem, ki ste projekt denarno in moralno podprli.

V teh dneh potekajo zadnje priprave, tako na nacionalni kot tudi na krajevni ravni. Teden vseživljenjskega učenja je postal stalnica v delovnih načrtih izobraževalnih institucij in mnogih drugih, ki so prevzeli dejavno vlogo v tej manifestaciji. Postal pa je še veliko več: priložnost za medsebojno seznanjanje, za srečanja in druženja, osmišljena z učenjem in ustvarjalnostjo, za izmenjave znanj in spretnosti, za predstavitve in proslavitve dosežkov, za obveščanje in svetovanje, za sklepanje vezi...

O tem in marsičem smo spregovorili na prvem srečanju izvajalcev TVU 2002, ki je bilo v četrtek, 19. septembra. Ob tej priložnosti se je spet pokazalo, da so najboljši zagovorniki neke dejavnosti prav tisti, ki so jo sami (nekateri že velikokrat) uspešno izpeljali, saj prav oni zamisel o poslanstvu TVU prizemljujejo, ji dodajajo vedno nove razsežnosti in s svojo iznajdljivostjo in ustvarjalnostjo pripomorejo k temu, da je TVU iz leta v leto bolj 'dogodek za ljudi'. Pri tem slednjih namenoma ne imenujem 'učenci', saj je posebnost našega TVU v primerjavi z mnogimi festivali učenja po svetu (v večini primerov gre za Tedne odraslih učencev – Adult Learners' Week) tudi v tem, da se meje med učenci in učitelji na marsikaterem prizorišču TVU preprosto zabrišejo. Eni se učijo od drugih, eni so pomembni in potrebni zaradi drugih in obratno. Dejstvo pa je, da uspešna organizacija TVU sloni na požrtvovalnem delu organizatorjev prireditev, ki nemalokrat vlagajo lasten denar, napore in dobro voljo, zato da na prizorišču TVU po vsej Sloveniji pritegnejo vedno večje število radovednih in ukaželjnih. To je priložnost za vse nas, da se odzovemo na njihova prijazna povabila, jih nagradimo za vloženi trud, stopimo skozi njihova na stežaj odprta vrata in prisluhnemo, povprašamo, povemo svoje mnenje ali pobudo, primaknemo svoj pogled na stvari, s hvaležnostjo sprejmemo nova znanja in izkušnje, globoko v sebi pa ves čas oblikujemo odločitev o tem, na kakšen način bomo tudi v svoje učenje vtkali dimenzijo vseživljenjskosti. Slednja naj ne pomeni zgolj učenja v vseh življenjskih obdobjih, marveč tudi v vseh vlogah, ki jih imamo - doma, pri delu, v družbi.

Na Andragoškem centru ta čas pripravljamo spletni koledar TVU, saj zaradi pomanjkanja denarja tudi letos tiskanega ne bomo izdali. Na voljo bo na naslovu <http://tvu.acs.si/koledar/>, omogočal bo zbirni pregled vseh prireditev in izvajalcev TVU 2002, obenem pa tudi iskanje dogodkov, ki se bodo odvijali v uradnem terminu, in sicer po različnih kriterijih: kraju izpeljave, regiji, vsebini prireditev, imenu izvajalca ipd. Dobljene podatke bo možno natisniti, pa tudi izvoziti za nadaljnjo obdelavo. Dogodki izven termina TVU in tisti, ki jih bodo izpeljali naši partnerji izven meja Slovenije, bodo v spletnem koledarju predstavljeni v posebnih rubrikah.

Na krajevni ravni se bo glas o prireditvah TVU širil prek koledarjev, ki jih bodo oblikovali izvajalci in koordinatorji TVU sami, prek objav v medijih, z ustreznim izročilom, prav gotovo pa bo na vlogo in pomen učenja opozarjala tudi video predstavitev letošnjih dobitnikov priznanj ACS za posebne dosežke v izobraževanju odraslih. Video predstavitev zglednih učencev se je že lani izkazala kot odličen promocijski prijem s širokim dometom, zato si tudi letos s pomočjo izvajalcev in koordinatorjev TVU prizadevamo, da bi jo predvajale nacionalne in lokalne televizijske hiše, pa tudi druge institucije - šole, knjižnice in drugi prireditelji TVU dogodkov.

Naj za konec omenim anketo o izpeljanih aktivnostih v TVU 2002, ki bo na naslove izvajalcev in koordinatorjev prispela prve dni v oktobru, na voljo pa bo tudi na spletni strani (<http://tvu.acs.si/zarisce/>). Kakovostni in pravočasni odgovori nam bodo pomagali ovrednotiti letošnji Teden in ga utemeljevati v prihodnje, zato si še kako želimo hitrih in prizadevnih odzivov. Poleg podatkov, ki jih zbiramo že vsa leta, bomo letos posvetili več pozornosti poizvedovanju o gledanosti lokalnih televizijskih postaj, saj bomo tako lažje ocenili, kolikšen del javnosti je dosegla video predstavitev dobitnikov priznanj. Bolje bi želeli osvetliti tudi število, značilnosti in mnenja obiskovalcev prireditev, zato bomo letos temu vidiku namenili nekoliko več pozornosti. Prosimo vas, da nam pri tem pomagate, saj v prihodnje načrtujemo obsežnejšo raziskavo o tem vidiku TVU. O uspešnosti TVU 2002 bomo poročali na drugem srečanju izvajalcev - o datumu vas bomo obvestili v Novičkah in spletni strani TVU.

Toda ostanimo zaenkrat še tukaj in zdaj - na pragu našega sedmega praznika učenja. Naj bo radosten ter uspešen in naj okrepi našo zavezanost najvišjim vrednotam!

mag. Zvonka Pangerc Pahernik, ACS

★ 6. andragoški kolokvij

Letos bo Andragoški center Slovenije priredil andragoški kolokvij že šestič. Tema tokratnega strokovnega srečanja bo **Motivacija v izobraževanju odraslih**. Andragoški kolokvij bo potekal **15. oktobra 2002**. Začel se bo **ob 10 uri v seminarski sobi Andragoškega centra Slovenije** (2. nadstropje), Šmartinska 134a, v Ljubljani.

Andragoge pri njihovem delu vedno vodi želja po oblikovanju izobraževalnih programov, ki so v skladu z interesi in potrebami učenca, ki se vključi v nek program. Prilagajanje izobraževalnega procesa specifičnim potrebam in motivom odraslih je verjetno ena od najpomembnejših faz v načrtovanju izobraževanja. To je tudi osnovna predpostavka, po kateri andragoški klasiki (Lindeman, Knowles, Freire) ločujejo izobraževanje odraslih od izobraževanja mladine. Raziskovanje motivacije odraslih za izobraževanje je bilo zato vedno eno od vodilnih področij raziskovanja v andragogiki.

Raziskovanje motivacije se ne ukvarja samo z motivacijo med učenjem, temveč tudi z motivacijo pred vključitvijo v izobraževalni program. Prehod iz industrijske v postindustrijsko družbo označujejo številni procesi, ki se na trgu dela kažejo v zmanjševanju tradicionalnih industrijskih poklicev in delovnih mest ter v povečevanju števila zaposlenih v storitvenih dejavnostih, predvsem v t.i. poindustrijskih storitvah (poslovne storitve, javne storitve, državna uprava). Značilen za to obdobje je tudi hiter tehnološki razvoj, ki pred posameznika postavlja zahteve po nenehnem prilagajanju znanja in kvalifikacij. V razvitejšem svetu zato izobraževanje odraslih že dolgo ni več namenjeno le pridobivanju temeljne izobrazbe in poklicnih znanj ter nadomestitvi izobraževanja tistim, ki so bili za to prikrajšani v mladosti. S hitrim spreminjanjem tehnologije in življenja postaja koncept in strategija vseživljenjskega učenja vedno pomembnejša sestavina ekonomskega in družbenega razvoja. Vlaganje v znanje postaja ena od ključnih nalog države in posameznika.

Na andragoškem kolokviju bomo obravnavali predvsem razlike v interesih posameznika, da vlaga v svoje znanje in se izobražuje. Motivacija za izobraževanje namreč ni enakomerno porazdeljena, saj vsi odrasli niso enako motivirani za udeležbo v izobraževanju. Za razumevanje razlik med njimi uporabljamo različne pristope. Najpogostejša sta dva: prvi se ukvarja s sociološkim vidikom motivacije za izobraževanje - pojasniti skuša vpliv različnih objektivnih dejavnikov, ki izvirajo iz socialno-ekonomskega položaja posameznika in vplivajo na motivacijo; za drugi pristop pa je značilno, da se osredotoča na subjektivne oz. psihološke dejavnike, ki vplivajo na motivacijo in udeležbo v izobraževanju – ugotavljajo motive, stališča, vrednote, pričakovanja itd.

Na andragoškem kolokviju bomo obravnavali oba navedena vidika in še mnogo drugih. Razpravljali bomo o:

- pomenu psiholoških, socialnopsiholoških in ekonomskih dejavnikov za motivacijo v izobraževanju,
- načinih spodbujanja motivacije za izobraževanje in učenje (vloga učiteljev, izobraževalnih institucij ipd.),
- motivaciji za izobraževanje in učenje pri posameznih ciljnih skupinah,
- ukrepih za spodbujanje motivacije za izobraževanje na državni ravni in na ravni podjetij,
- sodobnih metodah raziskovanja motivacije.

Značilnost letošnjega andragoškega kolokvija ne bo samo njegova interdisciplinarnost, temveč tudi to, da bo nekoliko mednarodno obarvan. Poleg domačih gostov, pričakujemo tudi štiri iz tujine (Hrvaške in Velike Britanije). Predavanj tujih gostov ne bomo prevajali.

Na kolokviju bodo svoje prispevke predstavili naslednji referenti:

- **dr. Linden West**, Canterbury Christ Church University College, Velika Britanija - *Why people learn? Autobiographical perspectives*
- **mag. Jan Eldred**, NIACE (National Institute for Adult Continuing Education), Velika Britanija - *Widening and motivating participation in adult learning - evidence from the Adult and Community Learning Fund projects*
- **dr. Vinko Barić**, Ekonomska fakulteta, Univerza v Zagrebu, Hrvaška - *Ekonomski aspekti motivacije za obrazovanje odraslih*
- **dr. Petar Bezinović**, Inštitut za družbeno raziskovanje v Zagrebu, Hrvaška - *Uloga obrazovanja odraslih u ostvarivanju makroekonomskih ciljeva i osobnog razvoja pojedinca*
- **dr. Barica Marentič Požarnik**, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Slovenija - *Učitelj kot dejavnik motivacije za učenje*
- **dr. Albert Mrgole**, samostojni raziskovalec, Slovenija - *Motivacija "luzerjev"*
- **Marko Radovan**, Andragoški center Slovenije, Slovenija - *Motivacija odraslih za izobraževanje - rezultati dveh raziskav*

Marko Radovan, ACS

★ Pomoč sponzorjev pri pripravi Tedna vseživljenjskega učenja 2002

Teden vseživljenjskega učenja prirejamo že sedmo leto z namenom, da bi v najširših plasteh prebivalstva prebudili zavest o učenju kot vrednoti, ki je med gradniki kakovostnega osebnega in družbenega, tudi gospodarsko uspešnega življenja preprosto nepogrešljiva. Toda kultura učenja ne raste sama od sebe. Raziskave kažejo, da je za udomačevanje novih vrednot potrebno vsaj 10-letno načrtno, promocijsko delovanje, in TVU je namenjen prav temu. Zavedamo se, da nas – klub nenehni rasti in razvoju projekta - čaka še veliko dela, med drugim tudi na neobdelanem polju približno stotih občin, ki na področju učenja odraslih in TVU še niso dejavne.

In vendar je bila letos izvedba Tedna vseživljenjskega učenja ogrožena. Namenskih sredstev je manj kot lani, zato vseh nalog, ki bi jih Andragoški center Slovenije kot nacionalni koordinator TVU moral izpeljati, preprosto ni bilo moč uresničiti.

Kaj storiti? **Nacionalne ravni TVU** preprosto nismo mogli povsem prepustiti prostemu teku. Ne le iz strokovnih razlogov, temveč tudi zaradi odgovornosti do vseh, ki so se nam doslej pridružili pri doseganju plemenitih ciljev. V šestih letih se

je stkala dragocena mreža koordinatorjev in izvajalcev festivala učenja in ne nazadnje je postal TVU zgled za promocijo kulture učenja tudi na mednarodni ravni.

Da bi festival učenja lahko ne le ohranili, temveč zagotovili tudi njegov nadaljnji razvoj, smo se namenili skrajno varčevati, vložiti še več lastnih naporov in iskati **dodatne vire**. S prošnjo, da nam priskočijo na pomoč z donatorskimi ali sponzorskimi prispevki, **v denarju ali v obliki brezplačnih storitev**, smo se obrnili na številne naslove in veseli smo, da smo marsikje našli naklonjenost in podporo.

Naj bo ta objava imen vseh, ki so pripomogli k izvedbi letošnjega, 7. Tedna speživiljenjskega učenja, izraz iskrene zahvale za njihovo razumevanje in izkazano solidarnost.

ANDRAGOŠKI ZAVOD – LU Maribor

DOBA, d.o.o., Maribor

EMONA, FARMA IHAN, d.d., Domžale

GLOTTA NOVA, d.o.o., Ljubljana

HERMES SOFTLAB, Ljubljana

ISKRA INVEST, d.d., Ljubljana

KUD BELI ŠUM, Tržič

LINA DESIGN, d.o.o., Trzin

MESTNA OBČINA LJUBLJANA

MLADINSKA KNJIGA – Založba, Ljubljana

MOHORJEVA DRUŽBA Celje

MOHORJEVA, d.o.o., Ljubljana/Celovec

NOVA REVIJA, d.o.o., Ljubljana

PAPIRNICA GORIČANE, d.o.o., Medvode

SVIZ, Sindikat vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije

TISKARNA PLEŠKO, Rožna dolina, Ljubljana

TISKARNA ŠTOK, Ljubljana – Zalog

ZALOŽBA ROKUS, d.o.o., Ljubljana

Slavica Borka Kucler, ACS

★ Ob mednarodnem letu gora in varovanja naravnega okolja

★ **“Sreča je biti z naravo, jo gledati in z njo govoriti.” (Tolstoj)**

Gore so imele in še imajo izjemno pomembno vlogo v mojem življenju. S tem mogočnim, lepim in privlačnim delom našega okolja sem se srečeval že v osnovnošolskih letih.

Od prvih stikov z njimi sem čutil, da mi je ta svet naklonjen in da se v njem lahko veliko naučim. Ne le o alpinizmu in drugih znanjih, ki so potrebna za varno gibanje v navpičnih svetovih. Spoznaval sem strah in pogum, pravo tovarništvo in zaupanje.

Naučil sem se vztrajnosti in predanosti cilju, ki sem ga želel doseči. Predvsem pa tega, da nikoli ne veš dovolj, da se je potrebno vedno znova spopolnjevati in učiti.

Posebej dragocene ‘učne ure’ so bile odprave v tuja gorstva, kjer so se mi odpirali povsem novi svetovi in širili moja obzorja. Več ko sem v gorah videl in doživel, bolj sem se zavedal, kako dragocen dar je življenje. Tudi zato, ker sem bil večkrat prav na njegovem robu. Za to spoznanje sem jim najbolj hvaležen.

Tudi danes, ko svoja znanja in izkušnje posredujem drugim, se v gorah in pod njimi še vedno učim in spoznavam kaj novega. Nenehno učenje me bogati, izpolnjuje in radosti. Gore in narava nasploh so mi ogromno dale in vsaj delno se jim skušam oddolžiti. Z ustanovitvijo Društva za ohranjanje neokrnjene gorske narave Slovenije (Mountain Wilderness), ki se bori za zaščito neokrnjenih gorskih področij in sonaravno uporabo tega izjemno krhkega dela naše skupne naravne dediščine. Ne le zato, da se vanjo lahko umaknemo iz vse bolj nevrotičnega življenja, ki ga živimo, ampak tudi zato, ker smo dolžni to dediščino ohraniti zanamcem. Kako pomembna je naravna dediščina gora, so jasno pokazali pri Združenih narodih, ki so prav leto 2002 razglasili za mednarodno leto gora.

Vseživljenjsko učenje, ki naj bo vrednota vsakomur od nas, je človeštvo vodilo k napredku, pa tudi do spoznanja, kako pomembno je ohranjati ravnovesje na našem lepem planetu. Ob mednarodnem letu gora in Tednu vseživljenjskega učenja si za moto lahko izberemo misel slovitega pisatelja Tolstoja o sreči. *“Sreča je biti z naravo, jo gledati in z njo govoriti.”* Dodali bi lahko le še: in se od nje učiti.

Viki Grošelj

★ Kaj se lahko naučimo od narave? Eno figo!

Od figovca *Ficus carica* se človeški rod uči že vso zgodovino. Skupaj z oljko in vinsko trto velja za najstarejše kulturno drevo.

V krščanski kulturi se od njega pričakuje ne le, da bo obrodilo, temveč da bo obrodilo pravično. Zato je Jahve razočaran, ko pride na trgatav, Jezus pa ga celo eksemplarično zavrže, ker ni obrodilo sadu pravičnosti. Kaj se niso na ubogo drevo, ki ne

nazadnje rodi celo dvakrat na leto, zgrnila prevelika pričakovanja? "Navsezadnje sem samo drevo!" bi z Dostojevskim lahko kriknil figovec.

Hkrati je to zgodba o le ženskih cvetovih. Narava je namreč prevarala žlahtitelja, saj je moške cvetove pustila na divjem drevesu. Za oprasčevanje pa še naprej skrbi nezatni sel, drobna osica *Blastophaga psenes*, ki se razvije na divjem, moškem drevesu, od koder prenese cvetni prah na gojeno, žensko drevo. To skrivnost so v antiki poznali le sikofanti, svečeniki, ki so na zahtevo države morali blefirati, da je njihova naloga odkrivanje figovih tatov. Ljudem so svetovali, naj obešajo v krošnje gojenih dreves cvetoče veje divjakov, če hočejo, da bo drevo bogato obrodilo.

Od tod vsi ti preneseni pomeni zanikanja, nasprotovanja in omalovaževanja, pa tudi skritih želja, kot: kazanje palca, položenega med kazalec in sredinec, govorjenje 's figo v žepu', da je nekaj 'figo vredno' ali 'držati figo' za koga. Od tod tudi nezaupanje do intelektualcev: "Natanael, videl sem te, ko si bil pod figovim drevesom!"

Vnema žlahtiteljev je dala človeštvu veliko sort fig: zgodnje belice, črne rovane, zelene verdače, kot hruške velike mataloze, pocvitajoče dame in danes že povsem pozabljene čimličke. Znanost mu je dala spoznanje o drobnici osici, brez katere ni skrivnosti, pa naj si domišlja, kar si hoče! Zato smo se od narave naučili 'eno figo'. Toda tudi to ni malo, če smo ob tem doumeli, v čem je skrivnost figovega drevesa.

Iztok Geister

Priznanja Andrigoškega centra Slovenije

V svetu, ki prinaša vsak dan kaj novega, v katerem se korenito spreminjajo oblike sporočanja in povezovanja, zahteve na trgu dela pa tudi politični in družbeni okviri, se lahko uspešno znajdemo le z nenehnim spopolnjevanjem. Izobraževanje v šoli je tako postalo le 'velika priprava' na proces, ki poteka vse življenje. Učenje namreč pripada vsem generacijam, vseh slojev, v najrazličnejših življenjskih in družbenih okoliščinah, na vseh ravneh in se začne že z rojstvom.

Da bi poudarili pomen vseživljenjskega učenja in vnesli veselo, praznično razsežnost v TVU, smo na Andrigoškem centru Slovenije začeli leta 1997 podeljevati priznanja za izjemne dosežke pri bogatitvi znanja ter za strokovne in promocijske uspehe pri bogatitvi znanja drugih. Naj bodo letošnji dobitniki priznanj zgled mnogim, ki jim bodo na poti učenja sledili!

Slavica Borka Kucler, ACS

★ Dobitniki priznanj ACS 2002

Na letošnji javni razpis zbiranja predlogov za dobitnike priznanj Andrigoškega centra RS za izjemne dosežke pri učenju odraslih v Sloveniji za leto 2002 se je odzvalo 44 predlagateljev; 41 predlogov je bilo popolnih in oddanih v razpisnem roku.

Komisija za podeljevanje priznanj, v sestavi dr. Vida A. Mohorčič Špolar (ACS, predsednica), mag. Stane Vlaj (Visoka upravna šola, namestnik predsednice), dr. Lojze Sočan (Strokovni svet za izobraževanje odraslih), mag. Jože Miklavc (Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Sektor za izobraževanje odraslih), Metka Svetina (ACS), mag. Ester Možina (ACS) ter Liljana Grof (Ljudska univerza Murska Sobota), dr. Alenka Šelih (Pravna fakulteta v Ljubljani) in Gorazd Jenko (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve), se je odločila podeliti skupno **14 priznanj** (od 15 možnih), in sicer:

1. **posameznikom/-cam**, za izjemne učne uspehe in **bogatitev lastnega znanja, dve** priznanji,
2. **skupinam**, za izjemne uspehe pri **bogatitvi lastnega znanja, tri** priznanja,
3. **posameznikom/-cam, skupinam, ustanovam, društvom, podjetjem in lokalnim skupnostim**, za izjemne **strokovne ali promocijske dosežke pri bogatitvi znanja drugih, devet** priznanj.

★ **Priznanje posamezniku/-ci za izjemne učne uspehe in bogatitev lastnega znanja**

★ **Jožek Horvat – Muc, svobodni kulturni delavec, iz Murske Sobote**

*“Pomagaj nam, Bog, če imaš srce.
Usmili se nas, starih piskrovezov,
da bi še mi kaj boljšega dočakali.”*

(stara romska pesem)

Od nekdanj so Romi, ljudstvo z Jutrovega, živeli kot nomadi, ljudstvo brez domovine, čeprav so jo v svojih sanjah vedno iskali, tako kot prijazno usodo ali naklonjenost Boga. Bolj ko so iskali, dlje so bili od svojih sanj: razkropljeni med tujimi narodi so izgubljali stik z izvorno kulturo in jezikom. Potem so odkrili, da je domovina skrita v njih samih, v njihovih pesmih in plesih, govorici in hrepenenju, da so roke Boga, ki ga prosijo za pomoč, tudi njihove lastne roke.

Med Romi, ki so se odločili, da delček tako iskane sreče priključijo v življenje s svojo lastno prizadevnostjo, se posebej odlikuje Jožek Horvat – Muc. Čeprav je bilo v okolju, iz katerega izhaja, spoštovano le izkušensko učenje, je ubral drugačno pot. Pridobil je poklicno izobrazbo in se vključil v različne oblike organiziranega neformalnega izobraževanja: pri tabornikih se je učil uporabnih veščin in vodenja, postal nogometni trener in sodnik ter inštruktor karateja. Kulture prostovoljskega dela se je učil kot brigadir na delovnih akcijah, kjer je bil večkrat odlikovan. Kasneje je na Dunaju študiral romologijo in postal inštruktor za romski jezik.

Pot vseživljenjskega učenja pa ni bila sama sebi namen. Jožek Horvat – Muc se je že od otroštva srečeval s predsodki, na katere je med večinskim prebivalstvom naletel sam ali njegova romska skupnost. Prav zato se je odločil, da bo vse svoje moči posvetil delu za boljšo samopodobo Romov, medsebojnemu spoznavanju in spoštovanju drugačnosti. Vsa znanja, ki jih je pridobil, je posredoval tudi članom svoje skupnosti. Kjer učnih poti ni bilo, jih je ustvaril sam: ustanovil je taborniško četo Zeleno rasto – Zeleni hrast in bil njen starešina, na noge je postavil Karate klub Kyu, ves čas pa je tudi kulturni animator, ustanovitelj prve romske gledališke

skupine pri nas, avtor gledaliških besedil in režiser. Soustvarja redno radijsko oddajo *Romskih 60 minut* ter televizijske *Romske razglede – Romano dikhijpe*. Vodi tečaje in delavnice romskega jezika, za romske in neromske organizacije, doma in v tujini. Poučuje na LU Murska Sobota, v osnovnih šolah, na Pedagoški fakulteti in na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani, pa tudi na graški univerzi v Avstriji ter na Češkem in Madžarskem.

Romski jezik in kulturo neguje tudi kot urednik časopisa *Romano Them* in zbornikov *Romano Kedijpe* ter kot organizator Mednarodnega romskega tabora. Kot predsednik društva *Romani Union*, ki ga je ustanovil leta 1992, skrbi za večjo kulturno samozavest in odprtost romske skupnosti navzven, s tem pa tudi za boljšo sprejetost Romov v širši skupnosti.

Jožek Horvat – Muc je predsednik zveze Romov Slovenije in član Parlamenta Svetovne romske organizacije. S svojim vsestranskim delovanjem je zgled kulture vseživljenjskega učenja ter znanilec nove (samo)podobe Romov. S svojim zgledom pripadnike večinskega prebivalstva opominja, da med njimi živi tudi romska skupnost, ki je s svojo kulturo in jezikom obogatitev za vse in zato vredna, da njeno drugačnost in vključevanje v družbo spoštujemo in omogočamo.

★ **Vera BRGOČ, učiteljica slovenskega in italijanskega jezika, iz Prestranka**

“Za menoj je dolga njiva, posejana s klenim žitom.”

Dobitnica priznanja Vera Brgoč izhaja iz odmaknjenega, podeželskega, nekdanj tudi narodnostno ogroženega okolja, zato se pomena vseživljenjskosti učenja še toliko bolj zaveda. Obiskovala je italijansko osnovno šolo, vendar so jo stari starši še pred vstopom v prvi razred naučili slovensko pisati in brati. Šolanje je prekinila vojna. Lahko si mislimo, s kakšnim navdušenjem je kasneje sledila pouku, ki je potekal v maternem jeziku. Tu je verjetno tudi vzrok za navdušenje, s katerim je vse svoje odraslo življenje posvetila posredovanju znanja, predvsem lepote jezika, drugim. Redno šolanje je zaključila z maturo na gimnaziji, vse drugo usposabljanje in formalno izobraževanje je potekalo ob delu. Podeželje je potrebovalo učitelje.

Odrasle je začela izobraževati, še preden se je na državni ravni razširila mreža ljudskih univerz. K temu so jo spodbudile potrebe okolja, v katerem je živela. *“Ljudje so bili lačni lepe slovenske besede in novega znanja”,* se spominja. *“Na moji prvi šoli, v Palčju, smo imeli ob večerih pravo ljudsko, pravzaprav vaško univerzo.”*

Po prihodu v OŠ Prestranek se je - poleg poučevanja v razredu in obšolskega dela z mladino - lotila tudi organiziranja dveletne kmetijske šole: vaščani so se zbirali v učilnici na poljudnih predavanjih, ki jih je spremljalo predvajanje diafilma, tedaj najodobnejšega didaktičnega pripomočka. *“Vsa vas se je zbrala, odrasli in mladina.”* Poleg ‘šole na vasi’ je spodbudila tudi začetek delovanja ‘šole v tovarni’. Tako je uresničila nekaj izvirnih zamisli vseživljenjskega učenja.

Toda njena prva skrb je bila šola. *“Šele ko sem se udomačila v šoli in vse storila zanjo, kar sem lahko, sem lahko delala tudi na ljudski univerzi.”* Vera Brgoč je uživala v šoli, pa tudi v širšem okolju, neomajno zaupanje, saj je znala na vsakem učencu poiskati dobre lastnosti, pa naj se je še tako težko učil. *“Toda le na dobrem je mogoče graditi”*, poudarja, *“pa tudi učenec mora vedeti, na kaj se lahko opre, da bo napredoval in izbral pravi poklic”*. Na OŠ v Palčju in Prestranku je vodila obšolske dejavnosti, organizirala je prve tečaje prve pomoči, vodila gledališko skupino... Po prevzemu ravnateljskih dolžnosti je zasnovala izviren projekt celodnevne šole. Bila je članica različnih strokovnih komisij s področja vzgoje in izobraževanja, zaradi ugleda, ki si ga je pridobila med ljudmi, pa je bila pritegnjena tudi v mnoge častne, strokovne in delovne skupine, na krajevni in občinski ravni.

Z Ljudsko univerzo Postojna sodeluje Vera Brgoč že 25 let. Odraslim je prilagodila program poučevanja italijanščine na različnih zahtevnostnih stopnjah. Direktorica LU, Breda Podboj, je svoje dolgoletno srečevanje s starejšo kolegico ubesedila takole: *“Ko se človek pogovarja z gospo Brgočevo, se preseli v nov svet. Vsakokrat nam pove kaj novega, ali pa poudari spoznanje, ki ga je v življenju nič kolikokrat preizkusila, da moramo namreč pedagogi pri svojem delu vedno povezovati razum in srce. Ta enost je nujna na vsakem koraku, tudi pri izobraževanju odraslih. Zavedati se moramo ne le učnih ciljev, snovi in nalog, temveč tudi človeka, ki mu je pouk namenjen. Če učencu zaupamo, se mu lažje prilagodimo in dosegamo uspehe – ne glede na leta; učenje postane veselo napredovanje k cilju, in nikomur ne jemlje ne volje, ne poguma.”*

★ **Priznanje skupinam za izjemne uspehe pri bogatitvi lastnega znanja**

★ **Skupina Projektno učenje za mlade - PUM Ajdovščina**

“Živeli so ljudje takšni in drugačni, ki so gradili, stavbe, ceste, mostove in tudi tunele. Živeli so, da bi vsak posameznik uresničil svoj življenjski cilj. Bili pa so tudi takšni, ki so živeli za minuto naprej in sploh niso imeli ciljev. V tistem času je živel nek Mario, ki sploh ni vedel za kaj živi. Po poklicu je bil zidar. Drugače je bil pijanec,

ki je v mislih gradil tunel. Ko se je nekega večera s prijatelji zapil, je sklenil, da bo uresničil svoj življenjski cilj: postati zgleden človek kot so vsi ostali. Začel je graditi tunel pod goro Znj..."

(Egon, Pravljice iz PUMzije)

Življenje mladostnikov v današnjem svetu, v katerem vladata tekmovalnost in denar, ni rožnato, pa je vendar lahko tudi pravljичno. To so dokazali udeleženci programa PUM - Projektno učenje za mlade v Ajdovščini, ko so letos na pomlad zbrali sadove delavnice kreativnega pisanja in jih oblikovali v privlačno brošuro z naslovom *Pravljice iz PUMzije*.

Skupina PUM Ajdovščina je bila ustanovljena leta 2000 in je prva tovrstna skupina na severnem Primorskem. Ob ustanovitvi jo je sestavljalo 19 mladih brez poklica in zaposlitve, letošnja pomlad jih je program redno obiskovalo 22. Da bi mlade s slabimi izkušnjami iz šolskih klopi navdušili za učenje, je bilo potrebne veliko domišljije in duhovitosti za pripravo 'drugačnih' nalog in preizkušenj, ki prinašajo neposredno potrditev in z njo motivacijo za nadaljnje delo.

Za populacijo brez delovnih in učnih navad je bilo že vztrajanje v skupini velik dosežek, toda ti mladi so se odlikovali še po marsičem. Naučili so se timskega dela in z javnimi nastopi pokazali, da tudi oni lahko prispevajo h kakovostnejšemu življenju v matičnem okolju, čeprav je to okolje marsikoga med njimi že zaznamovalo in ga izrinilo na obrobje. Novo samozavest je 'pumovcem' vtilo spoznanje, da lahko kraju, ki nima prav bogate ponudbe kulturnih in družbanih prireditev, ponudijo kaj izvirnega in lepega tudi s sadovi svoje domišljije in ustvarjalnosti. Tako so uprizorili lutkovno igrico, v osrednjem mestnem parku postavili novoletno jelko in izdali zbirko pravljič. Lutkovno igrico *Kaplje se igrajo hudournik*, s katero so nastopili na festivalu Štrudlfest (namen festivala je, da bi 'vrnili smeh v mesto!'), so sami scensko in zvočno opremili, tudi lutke so izdelali sami.

Mentorici ugotavljata, da so mladi napredovali v osebostnem razvoju, saj so se izboljšale njihove spretnosti komuniciranja in sporočanja, večja je strpnost, samoocenjevanje je realnejše. Opazen je tudi napredek pri vključevanju v delo, tako znotraj skupine kot tudi v zasebnem življenju članov, saj si je nekaj 'pumovcev' poiskalo zaposlitev, nekateri so se vključili v redno izobraževanje ali se vrnili v šole, ki so jih zapustili; nekateri so opravili manjkajoče izpite. Nastopi v javnosti, z vsemi

pripravami nanje, so bili vir bogatega izkušnjskega učenja, katerega najpomembnejši del je bilo prav gotovo pozitivno samopotrjevanje in tkanje novih, drugačnih vezi s socialnim okoljem.

In kaj menijo ajdovski 'pumovci'? Nič jim ne more povrniti zamujenih trenutkov, lahko pa se pripravijo na naloge, ki jih še čakajo. To spoznanje je Miloš v Pravljicah takole ubesedil: *"Hotel sem se sprehoditi po preteklosti, a se je slika ustavila tam, kjer je bilo vse črno, vse polno strahu in upornišva. Hotel sem spremeniti to črnino... začel sem se boriti... Bolj ko sem se boril, slabše je bilo... Takrat sem spoznal, da se preteklosti ne da spremeniti, spremeniš lahko le prihodnost."*

★ Študijski krožki pri Ljudski univerzi Slovenska Bistrica

"Z dejavnostmi v študijskih krožkih oživljamo že skoraj pozabljena znanja naših babic in dedov, spodbujamo medgeneracijsko učenje in se vzgajamo za spoštovanje drugačnosti."

Med odraslimi z območja Pohorja, Haloz in Dravinjskih goric so študijski krožki najbolj priljubljena oblika neformalnega učenja. Dolgo so starejši le nemočno opazovali, kako zamirajo nekdanj tako vsakdanje dejavnosti lončarjev, tesarjev, pletarjev, coklarjev, vezilj... Potem pa so pri Ljudski univerzi Slovenska Bistrica zaživel prvi študijski krožki. Začelo se je bogato medgeneracijsko sodelovanje, temelječe na

odkrivanju in osvajanju novih znanj: Kuhajmo s srcem ali Tako so kuhale naše babice, Letni časi v svili, Pohorske in haloške vezenine nekoč in danes, Velika noč na Slovenskobistriškem, Naravna in kulturna dediščina na področju Haloz, Križi in kapelice v Makolah (nagrajen ŠK), Ustvarjajmo iz naravnih materialov ter Krasilni in uporabni predmeti za dom na Slovenskobistriškem.

V minulem letu sta bila najuspešnejša študijska krožka *Krasilni in uporabni predmeti na Slovenskobistriškem nekoč in danes* ter *Živimo z vami* – krožek, namenjen medsebojnemu spoznavanju in premagovanju jezikovnih in kulturnih ovir, saj so ga obiskovale predvsem osebe, priseljene iz tujine.

Kulturno dediščino so v Slovenski Bistrici spoznavali že v minulih letih, novost v delovanju študijskega krožka, ki je deloval pod mentorstvom Nade Milošič, pa je v

izrazito delovni naravi učenja. Člani krožka so se učili veščin, ki so njihovim prednikom dajale delo in zaslužek. Zakladnico ljudskega znanja so spoznavali neposredno, tako da so se učili drug od drugega: domačini, ki še znajo izdelovati cokle, so bili najprej v vlogi učiteljev, potem pa so se sami urili v pletenju košar iz ličja ter iz vrbovih in smrekovih vej... Ljudska univerza tako animira občane za ohranjanje predmetov kulturne dediščine in njihovo poustvarjanje. Spet so oživila nekatera rokodelstva, saj so izdelki domače obrti postali spet tržno zanimivi (na priložnostni razstavi smo videli cokle, nečke, šinkle, košare, opletene steklenice, lončeno posodo in druge izdelke iz gline, vezenine in pletenine. Nekaj udeležencev študijskih krožkov je pridobilo znamko 'izdelek domače obrti' in s tem dodatni vir zaslužka.

Tamkajšnji občani se očitno zavedajo pomena prenosa znanja na mlajše rodove, zato so se nekaterih dejavnosti udeležile kar cele družine! V zadnjih dveh letih je bilo v študijske krožke vključenih prek 200 ljudi, najstarejši med njimi je bil star 74 let, najmlajši pa 9.

Učilnice, v katerih se srečujejo, krasijo izdelki njihovih rok, kar daje občutek domačnosti in vliva samozavest. Pripravljajo tudi razstave – ob koncu šolskega leta, v okviru Tedna vseživljenjskega učenja in na prireditvi Podobe bistriških domačij. Izdajajo biltene in zloženke, s katerimi posredujejo znanje tudi širšemu krogu ljudi. Izdelki domačih obrti so postali del turistične ponudbe kraja, povpraševanje po njih je veliko, čedalje več pa je tudi kandidatov, ki bi želeli pridobiti dragocena stara znanja.

S pomočjo študijskih krožkov so ljudje spoznali, da so lahko sami ustvarjalci kulturnega, izobraževalnega in družabnega utripa svojega kraja. Njihove dosežke spremljajo vsa lokalna sredstva javnega obveščanja.

★ **Skupina za samozagovorništvo oseb z zmerno in težjo motnjo v duševnem razvoju iz Drage pri Igu**

“Učenje je pri nas prilagojeno vsakemu posebej in je le malokdaj podobno običajni šoli. Izhajamo iz osnovnih potreb posameznika, zahtev okolja in gradimo samo na neposrednih, življenjskih izkušnjah. Ne zastavljamo nedosegljivih ciljev - mnogokrat pa smo nad uspehi prijetno presenečeni. Predvsem pa jih tudi pri učenju sprejemamo take, kot so.”

(povzeto s predstavitvene spletne strani)

Kako omogočiti odraslim osebam z zmerno in težjo motnjo v duševnem razvoju, da uresničujejo pravice in dolžnosti, ki izhajajo iz dostojanstva človeka? Kako jim pomagati, da dosežejo status odrasle, v kar največji meri neodvisne osebe, ki živi v skladu s svojimi željami in potrebami? V Centru Dolfke Boštjančič v Dragi pri Igu so odgovor našli v samozagovorništvu, ki se je v sedemdesetih letih razvilo na Švedskem, od koder se je razširilo v Ameriko, Anglijo..., dokler niso načel in oblik samozagovorništva spoznali tudi pri nas.

Samozagovorništvo izhaja iz prepričanja, da lahko osebam z motnjo v duševnem razvoju pomagamo pridobiti veščine, ki jim omogočijo polnopravno vključevanje v družbeno življenje. Ti ljudje resda potrebujejo nekaj več časa in pomoči, da razumejo temeljna pravila in oblike učinkovitega delovanja v urbanem okolju, da spoznajo svoje pravice in se jih nauče uveljavljati, vendar se je za to vredno potruditi, saj nima nihče pravice, da bi sprejemal odločitve namesto njih.

Skupina za samozagovorništvo je bila ustanovljena leta 1999. Ima deset članov, ki se sestajajo enkrat na mesec in se tako uče oblikovanja in zastopanja lastnega mnenja, spoštovanja lastnih želja in potreb, kulture dialoga, demokratičnega odločanja in prevzemanja odgovornosti. Izvoljeni predsednik skupine je Robert Uršič. Izobraževanje in usposabljanje članov skupine vodita mentorja, Barbara Hegeduš in Matej Pelicon. V treh letih svojega delovanja je skupina za samozagovorništvo, prva tovrstna v Sloveniji, dosegla zavidljive uspehe. Samopodoba članov skupine se je močno izboljšala. Dinamika v skupini je lahko vsem za zgled, potrudijo se, da tisto, kar sklenejo, tudi uresničijo, in vsakdo je pripravljen prevzeti del nalog.

Skupina za samozagovorništvo je oblika priprave na življenje v bivalnih skupinah zunaj zavoda. Pomembni korak k samostojnosti je zaposlitev. Člani skupine hodijo sami na delo in vsi so zaposleni zunaj zavoda. V prostem času se posvečajo pripravi hrane, skrbijo za konje, sadno drevje in zelišča.

Teme srečanj skupine za samozagovorništvo izbirajo člani sami. Sprva so potrebovali več pomoči svetovalcev, zdaj pa znajo že sami poslušati drug drugega in poiskati rešitev, kadar pride do nasprotij. Temu so se morala prilagoditi tudi nekatera pravila življenja v Domu, ki čedalje bolj upoštevajo osebno nedotakljivost in svobodo odločanja. Pozitivne izkušnje so spodbudile nastajanje novih skupin za samozagovorništvo, tako da jih zdaj deluje že 8, oziroma najmanj ena v vsakem domu. Svoje delo so člani skupine predstavili strokovnjakom in gostom iz tujine na kongresu socialnih pedagogov leta 2000 v Škofji Loki, za udeležence usposabljanja za vodenje samozagovorniških skupin pa so (istega leta) pripravili delavnico, ki je potekala pod vodstvom mentorjev.

- ★ **Priznanje posamezniku/-ci, skupini, društvu, ustanovi, podjetju ali lokalni skupnosti za izjemne strokovne ali promocijske dosežke pri bogatitvi znanja drugih**
- ★ **Srečko Krč, prof. sociologije v pokoju, vodja Univerze za tretje življenjsko obdobje, z Jesenic**

“Bistvena odlika študijskih krožkov za starejše odrasle je učenje in osvajanje spretnosti – ne za ocene in pričevala, marveč za dejansko znanje.”

Prof. Srečko Krč prejme priznanje za dolgoletno organizacijsko in mentorsko delo na področju izobraževanja odraslih, zadnja leta predvsem v okviru Univerze za tretje življenjsko obdobje pri DU Jesenice.

Izobraževanju odraslih se je zapisal že sredi sedemdesetih let, ko je profesuro na jeseniški gimnaziji zamenjal za strokovno delo na Delavski univerzi, ki jo je osem let tudi uspešno vodil. Pod njegovim vodstvom se je število izobraževalnih programov in zaposlenih nenehno povečevalo, uvedena so bila splošna izobraževanja za mladino in starše ter predavanja s poljudno-znanstveno in

kulturno vsebino za najširšo javnost. Ves čas je ostal dejaven tudi kot mentor in predavatelj družboslovnih predmetov v šolah za odrasle – v matični občini, pa tudi drugod na Gorenjskem. Ves čas se je tudi sam dodatno izobraževal po programih Zveze delavskih univerz, Zavoda za šolstvo RS in Andragoškega centra Slovenije.

Po upokojitvi se njegova ustvarjalna zavzetost ni prav nič zmanjšala; postal je dejavni član Društva upokojencev Jesenice, saj se je zavedal širokih izobraževalnih možnosti po upokojitvi – ne le za uveljavljanje upokojenskih pravic, temveč tudi za splošno razgledanost in samorazvoj. Po izvolitvi za predsednika društva je ustanovil Univerzo za tretje življenjsko obdobje, ki jo vse od leta 1994 tudi uspešno vodi. Navdušen za nove izobraževalne prijeme se je kot animator in koordinator izvajalcev pridružil promociji kulture vseživljenjskega učenja v okviru TVU. Od leta 1999 je zelo uspešen organizacijski vodja prireditelj Tedna vseživljenjskega učenja v občini Jesenice. Jeseniški TVU se – predvsem po zaslugi Srečka Krča - odlikuje po tradicionalnosti sodelovanja, po medgeneracijskem sodelovanju ustvarjalcev kulturnega in izobraževalnega utripa Jesenic v času festivala učenja, pa tudi po obsežnosti programa in kakovosti izobraževalnih ter drugih festivalskih prireditev.

★ **Borut Rovšnik, umetnostni zgodovinar, mag. informacijskih znanosti – muzeolog, iz Ljubljane**

“Obiskovalce muzeja učimo razbirati, kako se človek in njegova kultura izražata skozi predmete.”

“Muzeji imajo v rokah ključe do boljšega razumevanja družbe in njenega razvoja”, zato muzejska vzgoja ni več le dodatek k temeljnemu poslanstvu – zbiranju, evidentiranju in ohranjanju materialne kulturne dediščine, ampak je čedalje bolj tudi dejavnik povezovanja in ozaveščanja prebivalstva. V novih, učecih se družbah so muzeji pomemben dejavnik motivacije za učenje – zlasti odraslih.

Borut Rovšnik se dobro zaveda nalog, ki jih ima muzej kot prostor neformalnega in socialnega učenja, zato je po diplomi iz umetnostne zgodovine, za katero je prejel študentsko Prešernovo nagrado, svoje znanje nenehno nadgrajeval s študijem literature in na potovanjih. Najprej je bil zaposlen kot kustos za kulturno zgodovino v Kamniškem muzeju, kjer je pomagal rešiti nekaj ogroženih kulturnih spomenikov, na primer tamkajšnjo franciškansko knjižnico. Iz pozabe je priklical opus slikarske družine Koželj in pripravil vrsto odmevnih razstav sodobnih likovnih ustvarjalcev.

Sodeloval je pri postavitvi razstave Secesija na Slovenskem, ki mu je prinesla nagrado Mesta Ljubljana in zaposlitev v Mestnem muzeju, kjer se je lotil ustanavljanja sodobne muzejske službe za stike z javnostjo ter za delo z obiskovalci. Ob novih nalogah je spoznal, da potrebuje kakovostna nova znanja, zato se je udeležil Mednarodne poletne šole v Brnu in odšel na študijsko potovanje po severnoevropskih muzejih, kjer je preučeval metode muzejskega komuniciranja. V Zagrebu je leta 1995 uspešno dokončal magistrski študij na temo *Evalvacija muzejskih razstav*. Z novimi spoznanji je istega leta obogatil izjemno razstavo *Potres v Ljubljani 1895–1995*. Mag. Borut Rovšnik je delo v muzeju prilagodil sodobnim pogledom, ki temeljijo na dostopnosti muzealij in zbirk ter na odprtem komuniciranju z obiskovalci, ki imajo pravico izražati tudi svoje želje, pričakovanja in kritična mnenja. Potrebe in želje obiskovalcev nenehno raziskuje, redno pa se posveča tudi evalvaciji muzejskih dejavnosti. Upoštevajoč rezultate raziskav uvaja nove oblike prenosa muzejskih sporočil in načrtuje nove komunikacijske projekte.

Dobitnik priznanja posebej skrbno oblikuje pedagoške programe Mestnega muzeja. V ‘arheološkem peskovniku’ najmlajši ob igri spoznavajo poklic arheologa in muzealca; za šolsko mladino pripravljajo predavanja, vodene ogledne delavnice; odraslim iz doma za starejše občane je bila namenjena predstavitev rimske kulture na naših tleh, v kateri so lahko dejavno sodelovali...

Kot voditelj Muzeoforuma, namenjenega srečevanju muzealcev na delavnicah in predavanjih, zagotavlja pretok strokovnega znanja in izkušenj na državni in mednarodni ravni. Delavnice, ki jih načrtuje, so zasnovane tako, da kustosi s pomočjo lastne, dejavne vključenosti v izobraževalno dogajanje, spoznajo, kako naj posebnosti svojega področja uporabijo kot izziv za animacijo javnosti, da bi pritegnili pozornost širšega kroga ljudi in jih navdušili za odkrivanje zakladov kulturne dediščine. Ob 10-letnici Muzeoforuma je bilo tako v ospredju vprašanje muzeja kot središča vseživljenjskega učenja.

Kot vodja pedagoške službe in načrtovalec stikov z javnostjo ima pomembno nalogo, da med prenovo, ko je muzej zaprt, ohrani stik z obiskovalci. To mu uspeva z načrtovanjem razstavne dejavnosti v Informacijskem središču, z delavnicami, delom v arheoloških parkih, v šolah, domovih, bolnišnicah... Je član 'vizionarske skupine', ki pripravlja celostni načrt prihodnjega delovanja Mestnega muzeja Ljubljana, in ne dvomimo, da jim bo skupaj uspelo uresničiti temeljno nalogo – ozaveščati prebivalstvo o lastnih koreninah, o utripu mesta v različnih časovnih obdobjih in vlogi posameznika v njem.

★ **Ivan Kejžar, upokojeni izredni profesor Univerze v Mariboru, mag. komunikologije in dr. industrijske pedagogike, iz Kranja**

"Usposabljanje študentov z aktivnimi študijskimi metodami za prodorno nastopanje in grupno dinamiko daje neštete neposredne in posredne pozitivne rezultate. Ti se izkazujejo že pri iskanju priložnostnega dela v času študija, pri načrtovanju prvih zaposlitev, pri odkrivanju novih možnosti poklicnega udejstvovanja ter pri poklicnem uveljavljanju in razvoju posameznika."

(dr. Kejžar v reviji Organizacija, 31/2, 1998)

Dr. Ivan Kejžar je na svoji bogati poklicni poti deloval v več smereh: bil je organizacijski svetovalec v podjetjih, organizator in predavatelj funkcionalnega izobraževanja, univerzitetni učitelj in raziskovalec. Za seboj ima kar 40-letne izkušnje v izobraževanju odraslih, 30 let je svoje pedagoško in raziskovalno delo združeval s cilji Fakultete za organizacijske vede v Kranju. Kot svetovalec in pedagog se odlikuje po izkušenski in življenjski odprtosti.

Sprva je dr. Kejžar delal v industriji kot tehnolog in organizator izobraževanja. Že tedaj je opravil več raziskav delovanja izobraževalnih centrov. S pomočjo

spoznanj, ki jih je tako pridobil, je razvil lastno metodo načrtovanja organiziranosti izobraževanja zaposlenih v podjetjih. Zasnoval je izvorni sistem funkcionalnega izobraževanja kadrov, zlasti oseb na vodilnih delovnih mestih.

Ustvarjalno je posegel na področja sistemizacije in vrednotenja dela, nomenklature poklicev, usposabljanja kadrovanikov, izobraževanja za varstvo pri delu, planiranja, programiranja in organizacije pripravništva, izobraževanja inštruktorjev praktičnega dela ter izobraževanja organizatorjev izobraževanja. Kot pedagog je vedno uporabljal najsodobnejše oblike izobraževalnega procesa. Nekatere je še dodatno razvil in jih tako prilagodil učnim vsebinam, za katere je bil odgovoren kot predavatelj, med njimi predvsem skupinsko dinamiko, demonstracije, delo v praktikumih z reševanjem konkretnih problemov iz življenja podjetnikov, konsultativni študij ter metodo igranja vlog.

Zaradi bogatih izkušenj je bil dobrodošel svetovalec v zavodih za organizacijo, izobraževanje in šolstvo. Na Višji šoli za organizacijo dela, kasneje Fakulteti za organizacijske vede Kranj, je vodil Center za funkcionalno izobraževanje in svetovanje, bil je predstojnik Organizacijske katedre in založbe Moderna organizacija. Kot predavatelj je deloval tudi na Visoki zdravstveni šoli Maribor in na Fakulteti za družbene vede in novinarstvo v Ljubljani.

Na novo je oblikoval okrog 100 izobraževalnih programov in sodeloval pri funkcionalnem izobraževanju prek 2.000 slovenskih managerjev. Nove rešitve za sisteme izobraževanja je pripravil za približno 50 podjetij. Za bogato andragoško delo je leta 1988 prejel nagrado Ivana Bertoncija.

O ustvarjalnosti dr. Kejžarja priča tudi opus objavljenih del, ki šteje 270 bibliografskih enot – študij, raziskav, učbenikov in priročnikov. Z več kot 30 referati je sodeloval na domačih in mednarodnih kongresih in posvetih.

★ Dušica Kunaver, prof. angleščine in ruščine v pokoju, iz Ljubljane

“Učenje je podobno poti na goro: Pod steno si najprej ogledaš smer, ki jo želiš preplezati. Oziraš se naprej, proti vrhu, proti cilju in še dlje – proti svojemu osebnemu cilju... Poiščeš v steni oporne točke – police, razi, prečnice, žlebove, počti, kjer boš našel oprimke in se vzpenjal navzgor. Na vrhu si dovoli, da te prevzame občutek zmagošlavja, nato se ozri nazaj na prehojeno pot. Vtisni si v spomin vsak korak in spoznanja, da si s hojo po gorah, tako kot s prodiranjem v svet znanja, doživel nekaj trajno lepega, nekaj, kar bo naredilo tvoje življenje polnejše, bogatejše in lepše.”

(iz Učim se učiti)

Dušico Kunaver poznamo predvsem kot zbiralko in posredovalko ljudskega izročila. Če se ozremo po naslovih njenih knjižnih objav, naletimo na celo zakladnico ljudskih pesmi, pravljic, pripovedk, rekov in legend, tudi življenjepise velikih Slovencev najdemo vmes. Od leta 1996 je bilo samo v zbirki *Pod lipo domačo*, ki izhaja v samozaložbi, natisnjenih 16 del, med njimi *Čar vode*, *Čarodejna moč rastlin*, *Čar lesa*, *Živali Zlatorogovega kraljestva*, *Čar kruha*, *Čar kamna*, *Ljudske noše* in še in še... Toda zakladnica, v katero nam je segel pogled, je le sad drugotne, lahko bi rekli ljubiteljske dejavnosti, medtem ko je njena poklicna pot izpolnjena s poučevanjem angleščine, z oblikovanjem izvirnih učnih gradiv in vključevanjem

staršev v učenje jezika, ter z osvetljevanjem socializacijskih in etičnih vidikov učenja oziroma poučevanja.

Dobitnica priznanja se zaveda, da živimo v prelomnem obdobju. Vstopamo v nove mednarodne povezave. Če hočemo biti soustvarjalci prihodnje multikulturne Evrope, ne moremo naprej brez znanja jezikov. A kako poučevati tuj jezik, da postavimo trdne temelje znanju, ne da bi ob tem nekritično prevzemali tuje kulturne vzorce? Dušica Kunaver pozna odgovor. Izhajati moramo iz lastnih korenin in spoštovati pravico do drugačnosti. Zavedati se moramo, da lahko tudi mi obogatimo druge narode s svojo kulturno dediščino, zato jo moramo najprej poznati, potem pa se naučiti, kako jo predstaviti - na primer v angleščini.

Programi, ki jih je pripravila Dušica Kunaver, so namenjeni učencem različnih starostnih obdobj, na različnih zahtevnostnih stopnjah, segajo od *Vrabčje šole lepega vedenja* (za najmlajše) do strokovno zahtevne *Angleške poslovne korespondence*. Njena jezikovna šola je v znamenju sončnih barv. *Mavrična bližnjica do angleščine* je opremljena s knjigami, kasetami, sestavljenkami in tematskimi zloženkami. Jezikovno sestavljanke je oblikovala kot družabno igro, v kateri naj bi sodelovali starši in otroci. Izdala je priročnik za starše *Učim se učiti*, zasnovan preprosto, v obliki učiteljevih odgovorov na najpogosteje zastavljena vprašanja. Gradiva, namenjena učiteljem, opozarjajo na pasti poučevanja.

Pedagoška neugnanost Dušice Kunaver skorajda ne pozna meja. Objavljenih ima že okrog 60 samostojnih del s področja pedagogike, učenja angleščine, narodopisja ter vzgoje staršev za učno pomoč otrokom, poleg tega pa o temah, ki jih obravnava v svojih knjižnih delih, že več kot 15 let predava poslušalcem vseh starosti, v najrazličnejših okoljih: v šolah, vrtcih, knjižnicah, na fakultetah, v šolah za odrasle, na Univerzi za tretje življenjsko obdobje, pa tudi v bolnišnicah, domovih in zdraviliščih, da le najde ljudi, ki so pripravljene prisluhniti, in se iz njenih bogatih izkušenj še sami česa naučiti.

★ **Andragoško društvo, Univerza za tretje življenjsko obdobje Velenje**

“Vsak človek je nepogrešljivi košček zgodovine”,

je v knjigi *Vrtljak življenja* povzel spoznanje prof. Jožeta Hudalesa, prvega mentorja velenjskega zgodovinskega krožka, pisec besedila Damijan Kljajič. Publikacija je sad večletnega dela zgodovinsko-etnografskega krožka Univerze za tretje življenjsko obdobje Velenje in je dragoceno pričevanje o življenju prebivalcev Šaleške doline v prvi polovici 20. stoletja.

Najbolj priljubljena in razvita oblika neformalnega pridobivanja in menjave znanja med starejšimi Velenjčani so prav študijski krožki. Univerza za tretje življenjsko obdobje, ustanovljena kot društvo leta 1986, je poskrbela za vzgojo dobrih mentorjev, predvsem iz vrst upokojencev, pa tudi zaposlenih profesorjev, kustosov in drugih strokovnjakov z najrazličnejših področij. Društvo nima nobenega stalnega vira financiranja, zato je skoraj vse delo opravljeno brezplačno. Kako visoko so razvili kulturo prostovoljskega dela in učenja, pove podatek, da je v minulem letu uspešno delovalo kar 53 krožkov, ki jih je obiskovalo 500 članov oziroma 692 'krožkarjev'.

V študijskih krožkih, ki jih obiskujejo tudi prebivalci sosednjih občin, pridobivajo obrtno-umetnostna in praktična znanja (uče se lončarstva, pletarstva, vezenja, slikanja, igranja na inštrumente, sadjarskih opravil, računalništva...), izobražujejo se za kakovostnejše življenje na osebni in lokalni ravni: razvijajo spretnosti komuniciranja, negujejo kulturo branja, uče se jezikov, skrbe za zdravje...

Poleg izobraževanja v krožkih, na predavanjih in ekskurzijah se lotevajo tudi raziskovalnih nalog (opravili so zanimive etnografske, zgodovinske in geografske raziskave) in promocijsko informativnih dejavnosti (prirejajo okrogle mize, pripravljajo prispevke za objavo v medijih, sodelujejo v TVU). Nekateri skušajo slediti svoji umetniški žilici: uče se likovnega izražanja in kreativnega pisanja, prirejajo razstave, literarne večere in pogovore z umetniki. Pripravili in izdali so že več knjig in vodnikov: *Vrtljak življenja – Šaleška dolina* v obdobju naših babic, *Vpliv rudarjenja na življenje v Šaleški dolini*, *Graščinski vrtovi in parki v Šaleški dolini*, *Opis življenjskih poti zanimivih ljudi v Šaleški dolini*...

Člani 'društva' se dejavno vključujejo v življenje lokalne skupnosti s prirejanjem odmevnih turističnih in etnografskih prireditev, pri čemer sodelujejo z Muzejem Velenje, KD Ivana Napatnika, Turističnim društvom in občino. Odprti so za medgeneracijsko sodelovanje, saj se udeležujejo tradicionalnega Pikeinega festivala, pripravljajo in vodijo izbirne vsebine za osnovnošolce (Narodne vezenine, Pletenje cekarjev iz koruznega ličja). Poleg tega vsaka študijska skupina vsaj enkrat letno predstavi sadove svojega dela širši javnosti. Če vemo, da je takih skupin prek 50, so v Velenju lahko res veseli, da imajo v svoji sredini tako ustvarjalne starejše občane, ki so lahko za vzor pripadnikom vseh ostalih generacij.

★ Zveza tabornikov Slovenije

*"Sredi skalnatih gora je dolina pravljična...
Na obisk za nekaj dni v to dolino smo prišli... taborniki.
Ogenj misli prasketa kot zastava, ki vihra,
domišljija skodrana... se igra."*

(Pesem 12. zleta tabornikov Slovenije, Tolmin 2002)

Taborništvo, ki izhaja iz skavtskega gibanja in gozdovništva, ima na Slovenskem skoraj stoletno tradicijo, saj segajo njegovi začetki v leto 1913. Prva organizirana skupina skavtov je začela delovati na ljubljanski Klasični gimnaziji leta 1922. Od skavtov se je že leta 1923 odcepila gozdovniška veja, od leta 1924 pa je "taborništvo" skupno ime za gozdovništvo in skavtstvo.

Pred 51. leti so predvojni gozdovniki in skavti ustanovili novo organizacijo - Zveza tabornikov Slovenije. Ima okrog 10.000 članov, organiziranih v vode, družine in rodove. Najmlajši se lahko pridružujejo tabornikom že v predšolski dobi, težišče dela pa je na šolajoči se mladini. Taborništvo ima zato širok in pomemben vpliv na vzgojo in izobraževanje mladih, pa tudi odraslih, ki se za večjo kakovost strokovnega in podpornega delovanja v organizaciji nenehno dodatno usposablja.

Za smotrno načrtovanje vzgoje in izobraževanja je odgovorna posebna komisija in njen Izobraževalni svet. Poleg priprave podlag in verificiranje programov za usposabljanje in izobraževanje kadrov, skrbi za izvajanje izobraževalnih ciklusov na področju vodništva, specialističnih znanj, vodenja in podpore. V obdobju od leta 1995 do danes je na tečajih, seminarjih in delavnicah sodelovalo več kot 3.000 udeležencev.

Zveza tabornikov Slovenije s samoizobraževanjem njenih članov ter neformalnim posredovanjem znanj in veščin deluje po načelu vseživljenjskega učenja. Tradicija taborništva povezuje izobraževanje in razvedrilo v druženju z naravo. Skozi proces vzgoje in izobraževanja gre vsak tabornik že v času pripravništva, potem pa pridobljeno znanje in spretnosti nenehno nadgrajuje. S tem izhodiščem je povezano tudi oblikovanje pozitivnega odnosa do temeljnih vrednot, ki so vtkane v celotno vzgojno delo tabornikov: povezanost z naravo, zavezanost kulturi miru, svobode, sodelovanja in spoštovanja drugačnosti, spoštovanja posameznika in odgovornost do skupnosti.

Z vključevanjem v mednarodne povezave se taborniki uče tudi iz tujih izkušenj, člani skavtskih društev iz tujine pa spoznavajo kulturo in naravne lepote Slovenije. Letošnjega, 12. zleta slovenskih tabornikov v Tolminu se je na primer udeležilo več kot 100 gostov iz Anglije, Avstrije, Češke, Hrvaške, Italije, Islandije, Nemčije, Nizozemske, Slovaške in Združenih držav Amerike. Poleg kakovostnega počitniškega druženja v neokrnjeni naravi so imeli vsi skupaj čudovito priložnost, da se uče mirnega sožitja in ustvarjalnega, medkulturnega sodelovanja.

★ Glotta Nova, zasebna izobraževalna ustanova iz Ljubljane

“Izobraževanje odraslih je najbolj prožno, najbolj dovzetno za novosti in inovacije, raziskovanje... Odrasli so praviloma motivirani za učenje, točno vedo, kaj bi radi znali, in se predvsem učijo, če je v zanje v programih izobraževanja kaj novega, dobrega, koristnega, uporabnega...”

Kaj je spodbudilo Jelico Pegan Stemberger, direktorico zasebne izobraževalne ustanove Glotta Nova, da je pred leti zapustila varno območje poučevanja in ravnateljstva v srednji šoli in se lotila projekta, namenjenega neformalnemu izobraževanju odraslih? Sama pravi, da je izbrala svobodo in bogastvo novih možnosti.

Glotta Nova se posveča učenju odraslih v različnih življenjskih obdobjih, z različnim predznanjem in na različnih stopnjah zahtevnosti. Najbolj razvejena ponudba programov je namenjena učenju tujih jezikov. Pouk je organiziran skupinsko ali individualno, v obliki tečajev, seminarjev in delavnic.

Nenehno sledijo inovacijam in jih vključujejo v svoje delo. Usposobili so se za vodenje intenzivnih komunikacijskih treningov. Razvili so poučevanje odraslih po metodi globalnega učenja (Global Learning), v kateri se srečujejo in dopolnjujejo nevro-lingvistično programiranje (NLP), ‘mind mapping’, mentalni trening, ‘super learning’ in kvantno učenje. Glotta Nova je pooblaščenca izvajalka nekaterih

mednarodno priznanih licenčnih programov in metod (Vodena učna komunikacija, NLP, Global Learning). Pripravljajo se na uvedbo študija jezikov na daljavo.

Uspešno uporabljajo različne oblike neformalnega učenja, predvsem študijske krožke, ki jih je v zadnjih treh letih obiskovalo 280 odraslih. Osebe, ki potrebujejo nasvet ali pomoč pri odločitvi za izobraževanje, lahko obišejo Svetovalno središče. V enoti za samostojno učenje je bilo opravljenih že prek 30.000 učnih ur. V Glotti Novi zagotavljajo učno pomoč brezposelnim po Programu 5000; z brezplačnim učenjem v klubih so pomagali okrog 900 posameznikom. S svojo izobraževalno ponudbo se že vsa leta vključujejo v program Tedna vseživljenjskega učenja (TVU); njihovih izobraževalno-informativnih dogodkov se vsako leto udeleži okrog 1.000 občanov vseh starosti. Prirejajo šolo za starše in s tem javnost ozaveščajo, da uresničevanje naravnih vlog, v katere ljudje vstopamo, še ne pomeni nujno tudi usposobljenosti za kakovostno uresničevanje nalog, ki iz njih izhajajo.

Z metodami, ki jih Glotta Nova uporablja, povečujejo odprtost programov za najrazličnejše uporabnike, pomagajo jim premagati ovire pri odločanju in doseganju učnih ciljev, saj predvsem z metodo globalnega učenja uspešno premagujejo učne težave in predsodke učečih. Za večjo dostopnost izobraževanja so v Središču za samostojno učenje razvili multimedijski program *Učim se učiti*.

Usposobili so se za izobraževanje različnih specifičnih skupin odraslih, med njimi tudi pedagoških in andragoških delavcev, katerim so namenili prek 120 programov za usposabljanje pedagoško-andragoških delavcev. Za kulturo učenja in obveščenost javnosti skrbijo z izdajanjem knjig, lastnih časopisov Glotta Nova News in PedaGlot ter z objavljanjem v drugih sredstvih obveščanja. Njihovi delavci se nenehno strokovno izpopolnjujejo in usposablajo v tujini.

★ Območna organizacija ZSSS Podravja, Maribor

V znanju je moč!

Nekoč so se ljudje rojevali v predvidljivem svetu. Skupnost, ki jih je sprejela medse, jih je naučila vsega, kar je bilo potrebno za skladno življenje v njej. Danes je drugače. Svet je negotov, na vseh področjih zaznamovan z množtvom sprememb. Za uspešno vključevanje v njegove tokove pa ne zadošča več le solidarnost socialnih zaveznikov, kar naj bi sindikati v skladu s

tradicijo bili; tudi dostop do informacij je le nujno potrebno orodje. Resnična moč se skriva v prebudjeni zavesti in znanju, vedno novem znanju. Pravice in svoboščine so nam zagotovljene le, če jih poznamo in uveljavljamo. Tega se še posebej dobro zavedajo v Območni organizaciji ZSSS Podravje, kjer so za potrebe svojega članstva - poleg seminarjev, svetovanj, pravne pomoči in izdajanja različnih tematskih zloženk, brošur ter drugih publikacij, razvili tudi mrežo študijskih krožkov, s čimer zagotavljajo nenehno kakovostno izpopolnjevanje zaposlenih v območni enoti ter sindikalnih zaupnikov in članov svetov delavcev v podjetjih in zavodih.

Za kakovostno delo v študijskih krožkih so usposobili vodjo in več mentorjev, ki svoje znanje še vedno izpopolnjujejo. Doslej so s pomočjo krožkov obdelali kar 13 tematskih področij. Med leti 1995 in 2000 so obravnavali vprašanja soupravljanja v podjetjih, kako postati uspešen sindikalni zaupnik, kako zagotoviti socialno partnerstvo v gospodarskih družbah, kako reševati konflikte v podjetjih, kakšna je vloga sindikata v sferi dela, kakšne so naloge sindikatov pred vstopom Slovenije v Evropsko unijo, kako beležiti in ohranjati dokumente sindikalnega delovanja ter kakšen je položaj starejših delavcev v spremenjenih pogojih dela. V letih 2001 in 2002 pa najdemo med njihovimi študijskimi krožki te naslove: Vodič po socialno-varstvenih pravicah, Pravice delovnih invalidov, Delovna razmerja po novem, Prosti pretok delovne sile, zaposlovanje tujcev in dnevni migranti ter Poti iz brezposelnosti. V teh krožkih se je usposabljal več kot 100 sindikalnih zaupnikov in članov svetov delavcev. Sadovi njihovega dela so zanimive tematske brošure in priročniki, videokaseta, javni posveti oziroma okrogle mize, pa tudi medijska osvetlitev perečih vprašanj, saj so z dognanji v študijskih krožkih redno seznanjali tudi sredstva javnega obveščanja. Tako vključevanje študijskih krožkov v širše socialno okolje je pripomoglo tako k širitvi novih spoznanj kot tudi k rasti kulture učenja in popularizaciji študijskih krožkov kot oblike pridobivanja in posredovanja znanja.

★ Mestna občina Maribor

"... razvoj vsakega mesta, pa tudi države, temelji na znanju"

Med lokalnimi skupnostmi je letošnje priznanje za izjemne dosežke na področju vseživljenjskega učenja in izobraževanja odraslih pripadlo Mestni občini Maribor. Ob njenem zgledu se zavemo, kako pomembne za uveljavljanje kulture učenja so korenine, ki segajo daleč v preteklost. In v Mariboru se res lahko pohvalijo z njimi, saj so v minulih 150 letih

prehodili pot, ki se je strmo vzpenjala od Slomška, z *Blažem in Nežico v nedeljski šoli*, do lastne Univerze. Spotoma so ugotovili, da ciljev tudi s tem še niso dosegli, saj je učenje neločljiva razsežnost vsakdanjika, zato so podprli najrazličnejše, tudi neformalne in promocijsko naravnane izobraževalne programe. Zavedajo se namreč, da s tem dvigajo kakovost življenja občanov. Zadovoljni, v prihodnost zazrti občani, pa so poročstvo za kakovostno življenje občine.

Maribor se med slovenskimi občinami odlikuje po tem, da namenja izobraževanju odraslih največji delež proračunskega denarja na prebivalca. Taka naravnost je resda podprta s tradicijo, vendar ni samoumevna, saj vemo, da je tamkajšnje gospodarstvo po osamosvojitvi Slovenije doživljalo zelo hudo krizo, ki jo premagujejo tudi s pomočjo vlaganja v znanje. S sofinanciranjem programov za odrasle občina omogoča, da se vanje vključujejo tudi tisti, ki plačila ne bi zmogli. Med njimi so predvsem brezposelni in mlajši odrasli, ki potrebujejo novih spodbud in učnih možnosti, podprtih s svetovanjem in učno pomočjo.

Župan Mestne občine Maribor, Boris Sovič, ugotavlja, da so najhujšo krizo v devetdesetih premagali *“z ukrepi dejavne politike zaposlovanja, ljudje so se dodatno izobraževali, usposabljali in preusposabljali. Letno se je teh programov udeležilo več kot 5.000 oseb. Rezultati niso izostali. Zaposlenost je začela naraščati. Potrdilo se je, da razvoj vsakega mesta, pa tudi države, temelji na znanju”*. Izobraževalnih nalog pa je še veliko, saj letošnji podatki kažejo, da je med brezposelnimi na Mariborskem največ oseb z osnovno šolo - pogosto celo nedokončano. Koliko korakov je še od tu do informacijske pismenosti!

Izobraževanja pa ne potrebujemo le za pridobitev 'boljše službe' ali za večjo gospodarsko uspešnost, temveč tudi zaradi nas samih. Nova spoznanja in pozitivne učne izkušnje ljudi osrečujejo, zato MO Maribor podpira tudi šole za starše in bodoče starše, informacijsko-svetovalne programe za mlade, programe temeljnega izobraževanja za rizične skupine, programe za osebni razvoj in življenjsko uspešnost, pa tudi festivalsko naravnano ponudbo Teda vseživljenjskega učenja, s katero uveljavljajo učenje kot eno temeljnih vrednot.

Mednarodna prizadevanja

★ Festivali učenja po svetu

Slovenski Teden vseživljenjskega učenja v svetu ni osamljena manifestacija. Sorodne prireditve organizira približno 40 do 50 držav. Njihovega natančnega števila ni mogoče ugotoviti, saj se vedno znova v mrežo koordinatorjev vključujejo novi člani; nekateri trdijo, da nekakšen festival učenja v njihovi državi organizirajo že vrsto let. Pri slednjih gre največkrat za predstavnike z južne poloble, saj je zlasti tam temeljni problem pismenost, in so njihovi festivali učenja zrasli iz Mednarodnega dneva pismenosti, ki ga po vsem svetu praznujemo 8. septembra.

Slovenski Teden vseživljenjskega učenja tudi ni neznana niti neznatna prireditev, pa čeprav se uvrščamo med najmanjše države prirediteljice festivala učenja. Nasprotno, naše izkušnje so priznane in cenjene. Velikokrat so nas že povabili, da jih predstavimo na mednarodnih srečanjih in v publikacijah. Pomembno smo prispevali k širjenju festivala v države jugovzhodne Evrope in tako poleg Velike Britanije nastopili kot edina država izvoznica 'know-how-a' na področju promocije izobraževanja odraslih oziroma (v tem imamo absoluten primat) promocije vseživljenjskega učenja.

Mednarodno gibanje festivalov učenja koordinira Unescov inštitut za izobraževanje odraslih. Med najpomembnejše rezultate njihovega delovanja vsekakor sodi skupna spletna stran vseh znanih festivalov učenja (<http://www.unesco.org/education/uie/InternationalALW>), na kateri so objavljene mnoge zanimive informacije, med drugim tudi zapis lanskega srečanja evropskih koordinatorjev v Bruslju ter analiza evropskih festivalov učenja. Temu bo gotovo kmalu sledil zapis o mednarodni delavnici, v kateri smo se srečali koordinatorji iz Afrike, Azije in Južne Amerike ter predstavnici Velike Britanije in Slovenije - po besedah organizatorjev dveh ključnih držav za to gibanje. Delavnica je bila organizirana v Sao Paulu v Braziliji kot sestavni del brazilskega Tedna pismenosti in je obenem pomenila letošnji dogodek, ki je pomenil proslavitev Mednarodnega tedna odraslih učencev (International ALW). Načelo koordinacije na mednarodni ravni je namreč takšno, da dopušča popolno svobodo pri oblikovanju posameznih festivalov učenja, občasno pa so organizirani dogodki, ki naj bi gibanje okrepili, mu dali nove spodbude in smernice ter obenem počastili omenjeni Mednarodni dan pismenosti. Nekoč v prihodnosti se morda lahko nadejamo tudi Mednarodnega tedna odraslih učencev, vseživljenjskega učenja ali kaj podobnega, saj je tudi to eno od priporočil iz zasedanja lanske Svetovne skupščine Mednarodne zveze izobraževalcev odraslih (ICAE, Jamajka 2001 - glej <http://www.web.net/icae/ordeceng.html>).

Naj omenim še dve publikaciji, pri nastajanju katerih so nas prosili za sodelovanje. V teh dneh bo izšla revija *Convergence* (glej <http://www.web.net/icae/eng/pub.html>), v kateri je predstavljenih tudi sedem let slovenskih izkušenj s TVU. Druga publikacija bo sad sodelovanja več držav v okviru programa Socrates – pod vodstvom NIACE iz Velike Britanije bo izšel priročnik o zagovorništvu v izobraževanju odraslih. Festivali učenja bodo v tej publikaciji prikazani kot eno najprimernejših orodij za utemeljevanje pomena učenja sogovornikom na vseh področjih in ravneh. Tudi v tej publikaciji je TVU izdatno predstavljen.

Na mednarodni ravni smo dejavno vključeni tudi v priprave na prvi regijski festival učenja, ki ga bomo leta 2003 organizirali v Jugovzhodni Evropi, že ob letošnjem TVU pa se začnejo aktivnosti v okviru programa Grundtvig, ki bodo povezovale pet držav (Bolgarijo, Nemčijo, Romunijo, Slovenijo in Španijo) v procesu širjenja in poglobljanja festivalov učenja. V omenjenih projektih TVU zastopa Andragoški center Slovenije, že v kratkem pa bomo navezali stike z izkušenejšimi izvajalci in koordinatorji TVU in jih pritegnili k sodelovanju.

Toliko zaenkrat o mednarodnih vidikih TVU. Naj bo to pisanje potrditev našim skupnim prizadevanjem in dosežkom ter zahvala za dolgoletno sodelovanje in medsebojno učenje.

mag. Zvonka Pangerc Pahernik, ACS

Organizacija dela za projekt Teden vseživljenjskega učenja 2002 na Andragoškem centru Slovenije

Direktorica ACS: dr. Vida A. Mohorčič Špolar (in kolegij ACS kot posvetovalni organ)	
Voditeljica projekta TVU 2002: Olga Drofenik	
Nacionalna koordinatorica za TVU: mag. Zvonka Pangerc Pahernik	Koordinatorica TVU za prireditve ACS: Slavica Borka Kucler
Delovna skupina: <i>Skupina za delo z izvajalci:</i> Zvonka Pangerc Pahernik s sodelavkami in sodelavci	Delovne skupine: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Skupina za otvoritvene slovesnosti:</i> Slavica Borka Kucler s sodelavkami in sodelavci. - <i>Skupina za podelitev priznanj ACS:</i> Melanija Končina s sodelavkami in sodelavci. - <i>Skupina za strokovne prireditve na ACS:</i> Marko Radovan, odgovoren za strokovne priprave, s sodelavkami in sodelavci in Mateja Pečar, odgovorna za organizacijo dogodka, s sodelavkami in sodelavci.
Naloge: <ul style="list-style-type: none"> - konceptualne naloge, - delo z izvajalci na državni in krajevni ravni, - promocija TVU kot celote, - mednarodni vidiki TVU 2002.	Naloge: <ul style="list-style-type: none"> - priznanja ACS, - slovesno odprtje, - andragoški kolokviji, - promocija dobitnikov priznanj in prireditev ACS.

Nacionalni odbor za pripravo TVU:

Načrtovanje in izpeljava Tedna vseživljenjskega učenja potekata pod nadzorom Nacionalnega odbora za TVU, ki ga je 1997 imenovala Vlada Slovenije in deluje pri Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport. Nacionalni odbor sestavljajo: mag. Mirko Zorman (predsednik), mag. Jože Miklavc, (oba Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport), Betka Skuber (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve), Ciril Baškovič (Ministrstvo za kulturo), Janez Dekleva (Gospodarska zbornica Slovenije), Irena Lipovec (Sindikat vzgoje, izobraževanja in znanosti), Vlada Navotnik (Občina Dravograd, predstavnica izvajalcev TVU), dr. Vida A. Mohorčič Špolar, Olga Drofenik in mag. Zvonka Pangerc Pahernik (vse ACS).

TVU – pomembni datumi:

Novinarska konferenca	14. oktober ob 10. uri v Hermes Softlab, Litijska c. 51, Ljubljana
Slovesno odprtje TVU 2002 in podelitev priznanj ACS v letu 2002	14. oktober ob 11. uri v Hermes Softlab, Litijska c. 51, Ljubljana
Teden vseživljenjskega učenja 2001	14. do 20. oktober
Andragoški kolokvij	15. oktober ob 10. uri v ACS

V naslednjih TVU Novičkah preberite:

Poročilo in analizo TVU 2002

TVU-razpravljalnica:

<http://tvu.acs.si/razprava/>

